

Waldorfská mateřská škola Semily
příspěvková organizace

Školní vzdělávací program

pro předškolní vzdělávání

Platnost od 1. 9. 2016

1. Identifikační údaje o mateřské škole

Název: Waldorfská mateřská škola Semily, příspěvková organizace

Sídlo: Pod Vartou 609, 513 01 Semily

IČO: 00854727

Telefon: 605 720 979

Ředitelka: Eva Vondráčková

Zřizovatel: Město Semily, Husova 92, 513 01 Semily

2. Obecná charakteristika školy

Provozní doba: 6:30 hod. - 16:00 hod., celodenní provoz

Počet tříd: 2 – třídy jsou věkově smíšené

Kapacita: 32 dětí zpravidla ve věku 3 – 6 (7) let

Mateřská škola na principech waldorfské pedagogiky vznikla v Semilech v roce 1991, a to v jednotřídní MŠ v ulici Pekárenská. Brzy však přišlo více dětí, a proto jsme se přestěhovali do krásné vily v ulici Mikoláše Alše. Po vrácení budovy původnímu majiteli jsme si však museli opět hledat nové místo. Přijala nás Mateřská škola Pod Vartou kde od roku 2000 sídlíme v jednom pavilonu, stravujeme se a využíváme pěknou školní zahradu. Pavilon je situován odděleně od dalších dvou budov – dvoutřídní MŠ a hospodářské budovy se školní jídelnou a dalšími provozními prostorami. Objekt MŠ je starší montovaná stavba a vyžaduje náročnou údržbu. Do budoucna plánuje zřizovatel přestavbu celého komplexu obou mateřských škol.

Každá třída má své hygienické zařízení, šatna je společná. V budově je dále ředitelna, sborovna (zároveň i knihovna), přípravná jídelna, komory (na pomůcky, na prádlo, na úklid).

3. Podmínky předškolního vzdělávání

3.1. Věcné podmínky

Převážně využíváme přírodní materiál – dřevo, vlna, hedvábí, přírodniny. Hračky, hry a materiál jsou ve třídách umístěny v otevřených policích a proutěných košicích tak, že k nim děti snadno mohou. Účelné situování vnitřního prostředí – vše je v jednom podlaží - umožňuje dětem dobrou orientaci a podporuje samostatnost při sebeobsluze a hygieně. Ke spaní rozkládáme molitanová lehátka. V prostorách využívaných dětmi se nenachází žádná audiovizuální technika.

U budovy mateřské školy je školní zahrada s pískovištěm, houpačkami, zahradním domkem. Její součástí je bylinková i květinová zahrádka.

3.2. Životaspráva

Stravování zajišťuje jídelna sousední mateřská školy. Vedoucí školní jídelny dbá zásad zdravé výživy, jídelníček konzultuje s pedagogy a zajímá se o stravovací zvyklosti v jednotlivých rodinách docházejících dětí.

Děti se účastní přípravy svačin, úpravy stolu před i po jídle a jsou vedeny ke kulturnímu stolování. Při jídle na děti nespěcháme, vždy mají dostatek času na dojedení. V průběhu dne se mohou kdykoliv napít, k dispozici mají bylinné a ovocné čaje, vodu.

3.3. Psychosociální podmínky

Každý den jsou děti venku - na školní zahradě, na vycházce, nebo chodí na výlety do okolí. Délka pobytu venku se řídí stavem ovzduší a povětrnostními podmínkami. U dětí respektujeme různou potřebu spánku.

Život v mateřské škole má svá pravidla, děti se je učí respektovat nápodobou, důležitý je vzor dospělých. Rodiče si mohou po dohodě s učitelkou zvolit způsob adaptace svého dítěte podle jeho individuálních dispozic a možnosti rodiny. Do budoucna máme v plánu dle možností chodit s nejstaršími dětmi na delší vycházky – svačinu sebou. Účelem by bylo poznávání přírody a více pohybu pro děti. Též bychom rádi zařadili exkurze k řemeslníkům, provádějícím ruční řemeslnou výrobu.

4. Organizace vzdělávání

V naší mateřské škole máme 2 třídy – skupiny věkově smíšené. V každé skupině je 16 dětí. Během dne se skupiny několikrát spojují. Přijímáme děti zpravidla ve věku od tří do šesti let. O termínu zápisu do mateřské školy informují mimo jiné webové stránky Waldorfské základní školy Semily, kde jsou i další informace o naší činnosti.

Jak probíhá den v naší mateřské škole.

Dopolední činnosti:

Od 6.30 do 8:30 hod se děti postupně scházejí ve třídě. Hledají si kamarády, vytvářejí skupinky. S použitím různých hraček a vlastní fantazie vytvářejí svoji hrou světy dětských představ, přání a nekonečných možností.

Celá skupina dětí se společně pozdraví ranní průpovědí, prstovou hrou a vybíráním pomocníků na přípravu stolování.

V 9.00 hodin jsou děti po svačině a začínají činnosti, kdy se děti dělí na 2 skupiny. Jedna skupina pracuje u stolu a každý den v týdnu pracuje jinak. Buď kreslí, maluje, modeluje, pečesalamánky, nebo má v herně eurytmii. Druhá skupina má pohybové hry se zpěvem motivované podle ročního období, nebo svátků. Po 15ti minutách se skupiny vymění.

V 9.30 už se připravují děti ven, kde si hrají, běhají a mají různé aktivity až do 11.30 hodin.

Před obědem si společně celá skupina dětí poslechne krátkou pohádku.

Oběd končí ve 12.30 a děti jdou odpočívat.

Odpolední činnosti:

Mladší děti odpočívají až do 14.30 hodin a nejstarší leží pouze po dobu pohádky před spaním. Od 13.30 hodin do 14.30 hodin mají starší děti program pro předškoláky, kde si při ručních pracích procvičují jemnou motoriku, rozvíjejí sociální cítění při společných hrách a vytvářejí další důležité návyky, které mohou získat jedině v kolektivu vrstevníků.

Na odpolední svačinu ve 14.30 už jsou všechny děti společně v jedné skupině a od 15.00 do 16.00 hodin mají opět volné hry, za příznivého počasí venku.

4.1. Řízení

Mateřská škola má samostatné ředitelství. Zástupkyní ředitelky je Helena Jiroutová. Na řízení se podílí všichni zaměstnanci. Učitelky jsou včas a v dostatečné míře informovány o záležitostech školy. Ředitelka podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků podle jejich zájmu.

Informační systém – *mezi pedagogy*: - pedagogické konference (1x týdně)

- nástěnka ve sborovně
- individuální rozhovory

-*učitelky – rodiče* - nástěnky

- individuální rozhovory (rodiče si mohou vybrat vyhovující termín)
- třídní schůzky (5x ročně)

Ředitelka spolupracuje se zřizovatelem – školským odborem Města Semily.

Mateřská škola spolupracuje se základní školou waldorfskou (divadla, slavnosti, jarmarky, zápis do ZŠ, návštěvy dětí i učitelek ve třídách, apod.)

Mateřská škola je v kontaktu s dětskými lékaři a PPP, především při řešení výchovných problémů jednotlivých dětí.

4.2. Personální a pedagogické zajištění

Pedagogický kolektiv tvoří ředitelka a dvě učitelky. Všechny mají odbornou kvalifikaci pro učitele mateřské školy, absolvovaly odborný seminář pro učitelky waldorfských mateřských škol a mají dlouholetou pedagogickou praxi. Stále se vzdělávají a prohlubují svou odbornost. Jedna z učitelek pracuje na snížený úvazek. Též nám vypomáhá na dohodu o provedení práce kvalifikovaná učitelka.

Úklid zajišťuje uklízečka, která má částečný úvazek i jako pomocná síla v kuchyni (výdej jídla, mytí nádobí apod.).

4.3. Spoluúčast rodičů:

Rodiče se účastní a přímo podílí na chodu mateřské školy – při přípravě slavností, při narozeninových oslavách dětí, pořádání jarmarků, společných výletech apod. Mohou se účastnit nabízených přednášek pro rodiče a dalších akcí, pořádaných mateřskou školou nebo partnerskou základní školou waldorfskou.

Pravidelně pětkrát ročně připravujeme třídní schůzky, po dohodě také individuální rozhovory rodičů s učitelkami o prospívání dětí a čemu je případně potřeba věnovat pozornost.

V průběhu dne mohou rodiče kdykoliv zůstat s dítětem ve třídě a získat tak přímou osobní zkušenost s každodenním životem v mateřské škole.

Zlepšení spolupráce s rodiči bychom v budoucnu viděli ve vstupních rozhovorech, konaných s rodiči nově přijatých dětí.

Máme též v plánu dle možností oslovit rodiče (řemeslníky, farmáře apod.), zda bychom s dětmi mohli u nich zorganizovat exkurzi, kde by děti viděly a mohly si vyzkoušet různé pracovní činnosti.

5. Charakteristika vzdělávacího programu

Hlavním záměrem práce s dětmi ve Waldorfské mateřské škole je vytváření bezpečného a láskyplného prostoru plného podnětů pro rozvoj tvořivosti dětí a jejich trvalé radosti ze života. Základní podmínkou utváření dětského společenství v této mateřské škole je respekt k jedinečnosti každého dítěte, jeho individuální svobodě projevu a možnosti volby a rovněž rozvíjení jeho přirozeného nadání, se kterým vstupuje do života. Je zde podporován přirozený rozvoj dětí v duchovní, duševní a fyzické oblasti.

Obecným cílem výchovně vzdělávacího procesu ve waldorfské mateřské škole je rozvoj dítěte předškolního věku s důrazem na oblast citovou a morální. Pedagogické působení vychází z vývojové psychologie Rudolfa Steinera a z dlouholeté praxe v oblasti waldorfské pedagogiky.

Vzhledem k tomu, že dítě v předškolním věku potřebuje své síly k rozvoji a upevnění stavby orgánů a své tělesnosti, je třeba poskytnout dětem co nejširší nabídku toho, co rozvíjí vůli, citění a myšlení a co tyto tři oblasti dává do souladu.

Veškerá činnost je vedena s vědomím, že dítě musí mít možnost spoluprožívat a spoluvytvářet život v mateřské škole a jejím blízkém okolí. Proto učitelka provádí všechny činnosti s dětmi (šije, maluje, peče chléb, apod.), principem je zde výchova napodobováním.

V oblasti rozvoje **vůle** klademe důraz na poskytování vhodných vzorů k napodobování, vytvoření spořádaného okolí s pevným životním rytmem jako základem pro vnitřní jistotu a vlastní smysl pro pořádek, pěstování motorických a tělesných schopností.

V oblasti rozvoje **cítění** jde o umožnění rozvoje tvůrčí fantazie prostřednictvím volné hry, pěstování sociálních, kulturních, uměleckých i vyjadřovacích schopností, při malování vnímání barev a jejich vnitřní podstaty, pomocí uměleckého zážitku z pohádek, přírody, říkadla a písní je dítě vedeno k prožití sebe sama v souvislostech kulturně historických i přírodních.

V oblasti **myšlení** je cílem zprostředkovávat a charakterizovat dětem určité jevy tak, aby samo dítě docházelo k vytvoření vlastních i obecných pojmů na základě osobní zkušenosti, tvořit nevědomě působící zkušenosti a návyky, klást důraz na rozvoj řeči a možnost komunikace. Vést děti ke schopnosti pozorovat a vnímat zákonitosti přírody a vesmíru a plynutí času na základě prožitku lidových tradic, zvyků a rituálů, které poskytují dítěti poznání řádu a jistotu vyplývající z rytmicky se opakujících známých dějů a umožňují vytváření pozitivního vztahu k místu a času, ve kterém se právě nachází.

V oblasti pěstování **sociálních kompetencí** waldorfská mateřská škola rozvíjí u dětí schopnost soucitu, spolupráce, sdílení, sociální sounáležitosti a další vlastnosti, které jim umožní žít trvale v souladu s ostatními lidmi a v souladu s přírodou na této planetě. Rozvíjí u dětí také jejich sebevědomí, sebedůvěru, sebeúctu a kladné sebehodnocení, které jsou východiskem pro možnost prožít život bez pocitu ohrožení a beze strachu.

Veškerá nabídka činností koresponduje se vzdělávacími oblastmi RVP PV -

1. Dítě a jeho tělo
2. Dítě a jeho psychika
3. Dítě a ten druhý
4. Dítě a společnost
5. Dítě a svět

5.1. Principy, metody a formy vzdělávání ve waldorfské mateřské škole

Dítě jako „smyslový orgán“

Vývoj člověka probíhá ve víceletých cyklech. Každý člověk v průběhu života prochází jeho jednotlivými fázemi osobitým způsobem a v každé vývojové fázi jsou možnosti pro optimální rozvoj rozmanitých lidských vlastností a sil.

V období předškolního věku je dítě zcela v zajetí smyslových vjemů, schopnost identifikace je v této fázi největší. Dítě má přirozenou potřebu rytmu nejen co se týká spánku a bdění, klidu a aktivity, ale i opakování pohybu, zvuku a rytmu. Proto je důležité rozdělení dne, týdne, měsíce i roku. Všechno se opakuje v pevném rytmu, střídá se napětí s uvolněním.

S vědomím těchto vývojových zákonitostí jsou organizovány některé výchovně vzdělávací postupy v úzké spolupráci s rodinou.

Metody, přístupy a možnosti jejich naplňování ve waldorfské mateřské škole

Základními metodami práce s dětmi jsou pro nás princip nápodoby, působení kvalitního prostředí a metoda rytmu a opakování.

Vše, co působí na smyslové orgány, s čím si dítě hraje, v jakém prostředí se pohybuje - ovlivní jeho fantazii, tvořivé síly a svobodný vývoj. Dítě v předškolním věku jako by bylo „jedním smyslovým orgánem“, napodobuje (zniterňuje) vše, s čím se setkává. Nejedná se pouze o to, co se zjevně děje kolem dítěte, nýbrž o všechno, co může vnímat svými smysly; nejde pouze o vnější, ale i o vnitřní duševní gesta vychovávajícího člověka. Z tohoto hlediska není podstatné, jaké množství podnětů na dítě působí a kolik poznatků o okolním světě získává, výchovně nejdůležitější je zde otázka **kvality podnětů**, jimž je dítě vystavováno a jimiž je oslovováno. Je důležité umožnit dítěti napodobování zdravých vzorů. Zde má největší význam, jaký je vychovatel člověk, jaké dojmy dítě jeho prostřednictvím dostane, zdali ho může napodobovat, zdali je dospělý skutečně „naplněn výrazem“.

Totéž platí i o tvorbě prostředí, ve kterém se dítě nachází, a o předmětech, které používá při svých hrách. Proto vybavení a hračky volíme především z přírodních materiálů, které zprostředkují přiměřené dojmy. Přírodní materiály jsou původní přirozená informace o světě kolem nás (nezkreslená a nezkarikovaná, lidským působením neproměněná). Hračka z přírodního materiálu nebo přírodnina

sama (plody, kousky různých druhů dřev, hedvábí, len) nesou v sobě stále svou životní sílu příjemně oslovující smysly dítěte (tvar, teplo, jemná barva, povrch apod.) Prostředí naší MŠ je

útulnou domácností s náladou opravdovosti, čistoty - prostředí teplé, krásné a milé – potom je taková i dětská hra. Jeho vytváření je neustálým procesem podle měnícího se ročního období a svátků, změn sociálních vztahů dětí, učitelek a rodičů a vývojem osobnosti dětí a učitelek. Blahodárně zde působí také harmonie barev.

Dítě v předškolním věku se teprve učí orientaci v pro něj ještě neznámém světě. V rámci výchovně vzdělávacích aktivit vycházíme především z přirozených životních situací, z toho, s čím může dítě rezonovat, navázat na předchozí podobnou zkušenost, co může přirozeně prožívat, s čím je svou kulturou bytostně spojeno. Tyto činnosti jsou pravidelně opakovány, stávají se součástí běžných denních rituálů a pro děti jsou zdrojem pocitu uchopitelnosti, přehlednatelnosti a srozumitelnosti světa.

Významné místo v průběhu každého dne v naší MŠ zaujímá **klasická pohádka**, kterou dětem zpočátku vypravujeme, později hrajeme s loutkami. Pohádku hrajeme přibližně 2 týdny, což umožňuje dětem hluboké procítění děje ve všech detailech a následné přenesení do jejich her. Stejně důležitá jako obsah je přitom celá atmosféra, ve které se vypráví i naslouchá. Nejvhodnější jsou pohádky nedotčené civilizačními hledisky účelnosti a užitečnosti. Každé dítě jejich prostřednictvím prožije obrazy harmonie, střety s nebezpečím a porušení této harmonie, i šťastné konce. Pomocí těchto základních pra-obrazů jednání získává vzory a později pochopení pro jednání své i ostatních.

Uspořádání života dítěte ve waldorfské mateřské škole

Z hlediska organizace je život v mateřské škole podmíněn pevným rytmem roku, týdne a dne. Hlavními ročními slavnostmi jsou slavnost podzimní rovnodennosti - Michaelská a sv. Martina, v zimě adventní a vánoční slavnost, Tři králové, Hromnice a ve druhé polovině školního roku Masopust, semínková slavnost, Velikonoce, svatodušní a svatojanská slavnost. Práce je zde vedena vědomím, že Země je živoucí organismus, který vždy po roce dospěje k témuž bodu. Čtyřem pólům ročních období odpovídají čtyři hlavní roční slavnosti, ke kterým jsou v průběhu roku připojeny další, ve snaze uchopit jejich původní význam pro současnost. Slavení svátků vycházejících z procesů v přírodě i z tradičně vnímaných slavností našeho kulturního prostředí má ve výchově své místo a je velmi důležité pro pěstování určitých zvyků, poznávání obrazů a symbolů. Vše, co učitelka a rodiče s dětmi dělají, nebo co děti nechají dělat, je nutno provázet plnou vnitřní účastí.

Během týdne se pravidelně mohou střídat tyto hlavní společné činnosti:

Malování: při malování se děti seznamují s barvami, nezobrazují však konkrétní předměty, ale prožívají svět barev, jejich vznikání a prolínání. Děti pozorují, jak se jedna barva setkává s druhou, ohraničuje ji nebo se s ní spojuje, jak vznikají nové barvy, nové formy. Svou fantazií v tom vidí to nebo ono. Tak dítě vyvíjí obdivuhodné intuitivní umění kladení barev. Takovéto malování nevede k soutěživosti nebo k obkreslování, ale je psychologickým lékem, který vyrovnává napětí a únavu z jednostrannosti.

Pečení chleba (dalamánků): Přípravy pečení chleba se účastní všechny děti. Ráno zadělají společně s učitelkou těsto. Konečné zpracování má na starosti učitelka, děti poté tvoří za doprovodu písní nebo říkadél malé bochánky. Děti projdou celý proces pečení

chleba i s předcházejícím mletím celozrnné mouky. Svými smysly zde zažijí působení elementů jako jsou slunce, voda, země i vzduch.

Kreslení: Při kreslení užívají děti voskové pastely v blocích s širokou měkkou stopou na velkém formátu papíru. Dětské práce nehodnotíme a zpravidla nevystavujeme, jde o kreslení pro potěšení a ztvárnění prožitků.

Modelování: Základním materiálem při modelování je včelí vosk. Při jeho zpracování si děti pěstují nejen jemnou motoriku, ale i trpělivost, neboť toto zpracování je zdouhavější než práce s plastelínou, zde je dána přednost před vysvětlováním nejprve vlastnímu zážitku dětí z práce dospělého, pravidlem při práci je postup od celku k jednotlivostem.

Pohybová výchova: Pohybová výchova je zde zastoupena především eurythmií, která je spojením pohybu se slovem nebo hudbou. Tato činnost léčivě působí na celý organismus, podporuje správný rozvoj vnitřních, životně důležitých orgánů a pomáhá při utváření řečových schopností i při korekci vad ve výslovnosti. Umožňuje dítěti vžívat a vcítovat se do dějů a nálad, které ztvárňuje při zapojení celé smyslové sféry.

Vzhledem k tomu, že eurythmie je zejména sociálním cvičením, klademe důraz na volný, přirozený a vydatný pohyb na zahradě nebo na vycházkách.

Zpěv není pojednán jako samostatná činnost. Zpíváme při každé příležitosti, zpěv doprovází umělecké činnosti, pohádky, uvádí kreslení či pečení chleba, je přítomen při ranních hrách a poledním odpočinku.

Z hlediska celkové výstavby dne a rytmu činností je žádoucí, aby byla zachována podmínka **rovnováhy mezi volnou hrou dětí** pro rozvoj jejich vlastní iniciativy a mezi **společnou činností skupiny vedené učitelkou**.

6. Vzdělávací obsah

Klíčové kompetence

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence činnostní a občanské

Vzdělávací oblasti

1. Dítě a jeho tělo
2. Dítě a jeho psychika
3. Dítě a ten druhý
4. Dítě a společnost
5. Dítě a svět

Integrované bloky

období dozrávání

- Michaelská slavnost

období světel

- Martinská slavnost
- Adventní slavnost
- Vánoční slavnost
- Tříkrálová slavnost
- Hromnice

období probuzení

- Masopust
- Semínková slavnost
- Velikonoce

období slunce

- Svatodušní slavnost
- Svatojánská slavnost
- Pasování

6.1. Dítě a jeho tělo (oblast biologická)

- Fyzický rozvoj a pohybová koordinace
- Jemná motorika, koordinace ruky a oka
- Sebeobsluha
- Zdraví, bezpečí

6.2. Dítě a jeho psychika (oblast psychologická)

6.2.1. Jazyk a řeč

- Výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, dorozumívání, vyjadřování

6.2.2. Poznávací schopnosti a funkce, představivost, fantazie, myšlenkové operace

- Vnímání
- Pozornost, soustředění, paměť
- Tvořivost, vynalézavost, fantazie
- Rozlišování obrazných a grafických symbolů, grafické vyjadřování
- Časoprostorová orientace
- Základní předmatematické představy, početní a číselné pojmy a operace
- Řešení problémů, učení

6.2.3. Sebepojetí, city, vůle

- Sebevědomí, sebeuplatnění
- Sebeovládání, přizpůsobivost
- Sebepojetí, city, vůle

6.3. Dítě a ten druhý (oblast interpersonální)

- Komunikace s dospělými
- Komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech
- Sociabilita, schopnost osvojení sociální role

6.4. Dítě a společnost (oblast sociálně-kulturní)

- Společenská pravidla
- Zařazení do společenství
- Kultura, umění

6.5. Dítě a svět (oblast enviromentální)

- Poznatky, sociální informovanost
- Adaptabilita ke změnám
- Vztah k životnímu prostředí

OBDOBÍ DOZRÁVÁNÍ

Záměr: Seznámit děti s prostředím mateřské školy, s rytmem dne a týdne. Adaptovat a vytvářet vztahy. Rozvíjet smyslové vnímání a poznatky o podzimní přírodě.

Podtéma:

1. Michaelská slavnost

Charakteristika období:

Uvědomění si významu podzimu jako období sklizně úrody:

- počátek procesu odumírání života v přírodě
- boj s těmito silami
- prohloubení činností souvisejících s podzimem, procítění v barvách, práce s přírodninami
- příprava zahrady na zimní období
- skřítky jako symbol životní síly přírody stahující se do nitra Země

Dílčí vzdělávací cíle (z RVP PV) (co pedagog u dítěte podporuje)	Očekávané výstupy
6.1. dítě a jeho tělo <ul style="list-style-type: none"> • rozvoj a užívání všech smyslů • rozvoj fyzické i psychické zdatnosti • vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>fyzický rozvoj a pohybová koordinace</i> <ul style="list-style-type: none"> • vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - <i>jemná motorika, koordinace ruky a oka</i> <ul style="list-style-type: none"> • zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, nástroji a materiály - <i>sebeobsluha</i> <ul style="list-style-type: none"> • zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky • zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony
6.2. dítě a jeho psychika <ul style="list-style-type: none"> • rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu • rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjadřování) • posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování a pod.) • získání relativní citové samostatnosti • rozvoj schopnosti sebeovládání 	Jazyk a řeč <ul style="list-style-type: none"> - <i>výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, dorozumívání, vyjadřování</i> <ul style="list-style-type: none"> • správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči • domluvit se slovy • sledovat příběh, pohádku Poznávací schopnosti a funkce, představivost, fantazie, myšlenkové operace <ul style="list-style-type: none"> - <i>vnímání</i> <ul style="list-style-type: none"> • vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů - <i>tvořivost, vynalézavost, fantazie</i> <ul style="list-style-type: none"> • vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných • „“, hudebních, pohybových či dramatických) - <i>rozlišování obrazných a grafických symbolů, grafické vyjadřování</i> <ul style="list-style-type: none"> • rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu i jejich funkci - <i>řešení problémů, učení</i> <ul style="list-style-type: none"> • řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně • vnímat, že je zajímavé se dozvídat nové věci, využívat zkušenosti k učení • postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí • prožívat radost ze zvládnutého a poznaného Sebepojetí, city, vůle <ul style="list-style-type: none"> - <i>sebevědomí a sebeuplatnění</i> <ul style="list-style-type: none"> • odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory - <i>vůle, vytrvalost, city a jejich projevy</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky • prožívat a dětským způsobem projevoval co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování
<p>6.3. Dítě a ten druhý</p> <ul style="list-style-type: none"> • seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému • posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem • rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních 	<p><i>-komunikace s dospělým</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • navazovat kontakty s dospělým <p><i>- sociabilita</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je • chápat, že všichni lidé mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (osobní resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené) • odmítnout komunikaci, která je dítěti nepříjemná
<p>6.4. Dítě a společnost</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociálně-kulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí • rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí, přináležet k tomuto společenství a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané • rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevoval se autenticky, chovat se 	<p><i>- společenská pravidla a návyky</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i dětmi • utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat <p><i>- zařazení do třídy – do skupiny</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat • začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti • adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy <p><i>- kultura umění</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik

<p>autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny</p>	
<p>6.5. Síť a svět</p> <ul style="list-style-type: none"> • seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, vytváření pozitivního vztahu k němu • vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách 	<p>- <i>poznatky, sociální informovanost</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí • osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi • vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný <p>- <i>adaptabilita ke změnám</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • všimnout si změn a dění v nejbližším okolí • porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se jim

OBDOBÍ SVĚTEL

Záměr:

Vnímat a pochopit procesy se změnami probíhajícími nejen v přírodě. Vnímat vzájemnou souvaznost ve vztahu ke kulturním kořenům a tradicím a také vnímat a cítit teplo v lidských vztazích.

Podtéma:

1. Martinská slavnost
2. Adventní slavnost
3. Vánoční slavnost
4. Tříkrálová slavnost
5. Hromnice

Charakteristika období:

Prožitek zkracujícího se dne prostřednictvím tradičních lidských činností uprostřed kruhu blízkých lidí, prožitek vzájemnosti.

Svatý Martin jako symbol lidského soucítění, vzájemné pomoci a úcty.

Prožitek nálady adventního času s jeho aspekty.

Vánoce jako symbol příchodu nového života po období odumření.

Doznívání zážitků vánoc při Tříkrálové hře.

Nový rok jako symbol optimismu a nové perspektivy.

Prožitek vrcholného období zimy v jeho tradičním pojetí jako období začátku pronikání životních sil z nitra Země na povrch.

Masopust jako symbol živelnosti, opaku adventního období – cesta sebevyjádření, seberealizace.

Dílčí vzdělávací cíle (z RVP PV) (co pedagog u dítěte podporuje)	Očekávané výstupy
6.1. Dítě a jeho tělo <ul style="list-style-type: none">• osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, činnostech a jejich kvalitě• osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí	<ul style="list-style-type: none">- <i>fyzický rozvoj a pohybová koordinace</i><ul style="list-style-type: none">• ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem- <i>jemná motorika, koordinace ruky a oka</i><ul style="list-style-type: none">• ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku- <i>zdraví a bezpečí</i><ul style="list-style-type: none">• pojmenovat části těla, některé orgány, znát základní funkce užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem• mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí
6.2. Dítě a jeho psychika <ul style="list-style-type: none">• osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální• posilování přirozených poznávacích citů• rozvoj tvořivosti /tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)• vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení• osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)• vytváření základů pro práci s informacemi• poznávání sebe sama, rozvoj	Jazyk a řeč <ul style="list-style-type: none">- <i>výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, vyjadřování, dorozumívání</i><ul style="list-style-type: none">• vést rozhovor, formulovat otázky, odpovídat, slovně reagovat• domluvit se slovy• porozumět slyšenému Poznávací schopnosti <ul style="list-style-type: none">- <i>vnímání</i><ul style="list-style-type: none">• záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost- <i>rozlišování obrazných znaků a symbolů, grafické vyjadřování</i><ul style="list-style-type: none">• zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité- <i>časoprostorová orientace</i><ul style="list-style-type: none">• chápat prostorové pojmy, elementární časové pojmy• orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase

<p>pozitivních citů ve vztahu k sobě</p> <ul style="list-style-type: none"> rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání 	<p>- <i>základní matematické, početní a číselné pojmy a operace</i></p> <ul style="list-style-type: none"> chápat základní, číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat přemýšlet, uvažovat, a své myšlenky i úvahy vyjádřit. <p>Sebepojetí, city, vůle</p> <p>- <i>sebevědomí a sebeuplatnění</i></p> <ul style="list-style-type: none"> uvědomovat si svou samostatnost, orientovat se ve skupině vyjádřit svůj souhlas, umět říci ne v konkrétní situaci <p>- <i>vůle, vytrvalost, city a její projevy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
<p>6.3. Dítě a ten druhý</p> <ul style="list-style-type: none"> osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem vytváření prosociálních postojů ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými 	<p>- <i>komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech</i></p> <ul style="list-style-type: none"> přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem spolupracovat s ostatními <p>- <i>sociabilita</i></p> <ul style="list-style-type: none"> respektovat potřeby jiného dítěte
<p>6.5. Dítě a svět- společenská pravidla a návyky</p> <ul style="list-style-type: none"> rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám <p>- <i>poznatky, sociální informovanost</i></p> <ul style="list-style-type: none"> orientovat se bezpečně ve známém prostře <p>- <i>adaptabilita ke změnám</i></p> <ul style="list-style-type: none"> všímat si změn a dění v nejbližším okolí porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se jim <ul style="list-style-type: none"> uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i dětmi uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, učit se odmítat společensky nežádoucí 	

chování 6.4. Dítě a společnost <ul style="list-style-type: none"> • vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách • vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností • rozvoj společenského i estetického vkusu 	

OBDOBÍ PROBOUZENÍ

Záměr:

Rozvíjet elementární poznatky o jarní přírodě, vytvářet povědomí o vlastní sounáležitosti s živou a neživou přírodou.

Podtéma:

1. Masopust
2. Semínková slavnost
3. Velikonoce

Charakteristika období:

Zahájení prací na zahradě jako prostředek poznávání a pozorování probouzející se přírody. Tradiční dětské hry a činnosti jako symbol radosti, činnosti a nových sil.

Pomocí rytmizace a opakování vnitřního řádu v období všeobecného vnějšího pohybu a změn v přírodě.

Velikonoční zajíc jako symbol překonání vlastních potřeb.

Vejce jako symbol nového života.

Proutí jako symbol proudící životní síly.

Dílčí vzdělávací cíle (RVP PV) (co pedagog u dítěte podporuje)	Očekávané výstupy
6.1.Dítě a jeho tělo <ul style="list-style-type: none"> • rozvoj a užívání všech smyslů • rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>fyzický rozvoj a pohybová koordinace</i> <ul style="list-style-type: none"> • zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí - <i>sebeobsluha</i> <ul style="list-style-type: none"> • zvládat jednoduché pracovní úkony - <i>zdraví a bezpečí</i> <ul style="list-style-type: none"> • rozlišovat co prospívá zdraví a co mu škodí
6.2. Dítě a jeho psychika	Jazyk a řeč

<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj řečových a jazykových dovedností, receptivních i produktivních • rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, rozvoj paměti a pozornosti • posilování přirozených poznávacích citů • rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit 	<p>- <i>výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, dorozumívání, vyjadřování</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči • pojmenovat většinu toho, čím je dítě obklopeno • vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, ve vhodně formulovaných větách • domluvit se slovy <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost, fantazie, myšlenkové operace</p> <p>- <i>vnímání</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité <p>- <i>pozornost, soustředěnost, paměť</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů • vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího) • naučit se z paměti krátké texty, záměrně si zapamatovat a vybavit <p>- <i>rozlišování obrazných znaků a symbolů, - grafické vyjadřování</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu i jejich funkci <p>- <i>časoprostorová orientace</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • chápat prostorové pojmy <p>- <i>základní matematické, početní a číselné pojmy a operace</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat <p>- <i>řešení problémů, učení</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným • projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo • vnímat, že je zajímavé dozvídat se
---	--

	<p>nové věci, využívat zkušenosti k učení</p> <p>Sebepojetí, city, vůle</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>sebevědomí a sebeuplatnění</i> <ul style="list-style-type: none"> • podílet se na organizaci hry a činnosti - <i>sebeovládání a přizpůsobivost</i> <ul style="list-style-type: none"> • ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování • uvědomovat si své možnosti i limity - <i>vůle, vytrvalost, city a jejich projevy</i> <ul style="list-style-type: none"> • prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování • těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních a kulturních krás i setkávání se s uměním • zachytit a vyjádřit své prožitky
<p>6.3. Dítě a ten druhý</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozvoj kooperativních dovedností 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech</i> <ul style="list-style-type: none"> • spolupracovat s ostatními - <i>sociabilita</i> <ul style="list-style-type: none"> • uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého, učit se přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou • respektovat potřeby jiného dítěte • odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
<p>6.4. Dítě a společnost</p> <ul style="list-style-type: none"> • seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije • vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat • rozvoj společenského i estetického vkusu 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>společenská pravidla a návky</i> <ul style="list-style-type: none"> • utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat - <i>kultura, umění</i> <ul style="list-style-type: none"> • vnímat umělecké a kulturní podněty, hodnotit svoje zážitky • vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní vokální i instrumentální hudební dovednosti

6.5. Dítě a svět

- pochopení, že změny způsobné lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou
- posilování přirozených poznávacích citů
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

- poznatky, sociální informovanost

- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte

- adaptabilita ke změnám

- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se jim

- vztah k životnímu prostředí

- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí

OBDOBÍ SLUNCE

Záměr:

rozvíjet mezilidské vztahy s důrazem na rodinu, uvědomovat si pocit bezpečí v rodinném kruhu. Rozvíjet všechny smysly. Poznávat a prožívat kulturní a náboženské tradice.

Podtéma:

1. Svatodušní slavnost - Letnice
2. Svatojánská slavnost
3. Pasování na školáky

Charakteristika období:

Letnice – nevěsta jako symbol zemské duše a ženich symbol ducha Země. Holubice jako symbol svobodného ducha a svobodné vůle.

Prostřednictvím sběru léčivých bylin a péče o zahradu, prožitek síly nastávajícího léta v jeho plnosti forem.

Svatý Jan jako obraz zralosti a obratu – kvalitativní změny\ v přírodě i v nitru člověka (nejen já, ale i druzí).

Dílčí vzdělávací cíle z RVP PV (co pedagog u dítěte podporuje)	Očekávané výstupy
<p>6.1. Dítě a jeho tělo</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvědomění si vlastního těla • osvojení si praktických dovedností přiměřených věku 	<p>- <i>fyzický rozvoj a pohybová koordinace</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zachovávat správné držení těla • koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou <p>- <i>zdraví a bezpečí</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pojmenovat části těla, některé orgány, znát základní pojmy užívané ve spojené se zdravím, s pohybem a sportem • mít povědomí o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí
<p>6.2. Dítě a jeho psychika</p> <ul style="list-style-type: none"> • osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní • rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální • rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat 	<p>Jazyk a řeč</p> <p>- <i>výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, dorozumívání, vyjadřování</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pojmenovat většinu toho, čím je dítě obklopeno • domluvit se slovy • sledovat a vyprávět příběh, pohádku <p>Poznávací schopnosti a funkce, představitost, fantazie, myšlenkové operace</p> <p>- <i>rozlišování obrazných a grafických symbolů, grafické vyjadřování</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich funkci <p>- <i>časoprostorová orientace</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • chápat prostorové pojmy, elementární časové pojmy • orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase <p>- <i>základní předmatematické představy, početní a číselné pojmy a operace</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat <p>Sebepojetí, city, vůle</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>sebevědomí a sebeuplatnění</i> <ul style="list-style-type: none"> • podílet se na organizaci hry a činnosti - <i>sebeovládání a přizpůsobivost</i> <ul style="list-style-type: none"> • ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, se snažit ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování • uvědomovat si své možnosti i limity • přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky (sebehodnocení) - <i>vůle, vytrvalost, city a jejich projevy</i> <ul style="list-style-type: none"> • vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
<p>6.3. Dítě a ten druhý</p> <ul style="list-style-type: none"> • osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem • ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech</i> <ul style="list-style-type: none"> • spolupracovat s ostatními - <i>sociabilita</i> <ul style="list-style-type: none"> • uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou • odmítnout komunikaci, která je mu nepřijemná
<p>6.4. Dítě a společnost</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách • rozvoj společenského i estetického vkusu 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>společenská pravidla a návyky</i> <ul style="list-style-type: none"> • uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi
<p>6.5. Dítě a svět</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznávání jiných kultur • pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit • osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>adaptabilita ke změnám</i> <ul style="list-style-type: none"> • všimnout si změn a dění v nejbližším okolí • porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se jim

Funkce a smysl těchto bloků, vzdělávací cíle, výstupy:

Funkce poznávací – dítě se seznamuje s významem jednotlivých tradičních svátků roku, získává porozumění pro symboly kultury, ze které vychází, a její historii. Vnímá proměny kvalit přírody v průběhu roku a stává se součástí jejího řádu.

Funkce emocionální – slavnost poskytuje dítěti prožitek naplněného očekávání, pocit nasycení, uskutečnění, oddělením času svátečního a času všedního přináší citové uspokojení a pocit životní pohody a umožňuje jeho plnohodnotné prožití.

Funkce sociální – slavnost připravuje a prožívá dítě nejen se „svými lidmi“ ze školního společenství, ale i v rámci širšího okolí mateřské školy a také se svou rodinou. MŠ tak naplňuje princip komunitní školy – stává se místem vzájemného setkávání.

Funkce volní – věci docházejí k cíli, má tedy smysl se o ně pokoušet – splnění úkolu přináší pocit seberealizace, zvyšuje vědomí vlastní hodnoty a uspokojení ze spolupráce. Dochází k posílení vůle – dítě není pouze pozorovatelem skutečnosti, ale jejím tvůrcem – získává množství nových kompetencí.

Funkce etická – každý z jednotlivých obrazů se stává trvalou součástí osobnosti dítěte, mravním návykem, součástí dětského já, vnitřní životní potřebou – prožité obrazy se stávají samozřejmostí v budoucím interpretačním rámci života.

Funkce estetická – vytváříme v průběhu přípravy slavnosti prostředí naplněné harmonií a krásou (slavnostní okamžik, slavnostní nálada – úklid, zdobení)

Funkce environmentální – jednotlivá období roku a jednotlivé charakterové rysy osobnosti člověka vnímané prostřednictvím obrazů jsou výrazem jednoty bytí na Zemi – jsme svým jednáním spojeni se Zemí a její duševností. Ta v jednotlivých obdobích oslovuje a probouzí naše konkrétní lidské kvality - odvahu, soucit, porozumění, seberealizaci, schopnost proměny, bdělost, naslouchání apod.

Slavnosti jako rozvíjející nabídka, aktivity

Svátek svatého Michaela

Prvním velkým svátkem je období konce září – svátek svatého Václava a svatého Michaela. V přírodě v té době vrcholí sklizeň úrody, v rostlinné říši se počínají projevovat procesy odumírání života – nesklizené plody padají a začínají uhnívat, rostliny naplnily svůj úkol a dále ve svém vývoji nepokračují, cyklus tohoto roku je u konce, zrno je uloženo v sýpkách. I člověk může v této době hodnotit získané zkušenosti. Jedním ze symbolů je obraz rovnováhy (rovnodennost, znamení vah). Dalším symbolem je archanděl Michael bojující s drakem. V křesťanském pojetí je Michael nejvyšší hierarchickou bytostí. Pro děti může být rytířem, jak jej znají z různých pohádek a vyprávění. Tento rytíř se pouští do boje s drakem – pro dospělé může být tento boj obrazem boje se sebou samým, se svou malomyslností, beznadějí, sobectvím – vlastně všemi silami, které nás ochromují v našich úsilích. I proto je nálada vrcholícího podzimu – ochromení až k odumírání a zániku. Pouze vlastní aktivní účast na okolním dění může být vyhraným rytířským kláním.

Svátek svatého Martina

Období začátku listopadu je přípravou na svátek svatého Martina. I pro dospělé je důležité vědět, že bitva je dohrána: co mělo být ztraceno, je ztraceno, co má být zachováno, je třeba ochránit. Týká se to nejen přírody, ale i lidí. Zrno zapadlé do hlíny i všichni živočiškové potřebují a přijímají ochranu a teplo matky Země. Kvalita života se mění – stahuje se dovnitř. Do mateřské školy přicházejí v pohádkách skřítkové se svými světélky jako symboly ochrany a jakéhosi hledání vnitřního světla.

Do života lidí vstupoval v tomto období svatý Martin, nikoliv už pouze jako rytíř, ale jako symbol hluboké spoluúčasti na lidském utrpení. V dávné legendě svým pláštěm nejen ochránil ubožáka před zimou, ale učinil velice významné lidské gesto. Martinský motiv je však i motivem dělení, rozdělení a soucitu.

Adventní slavnost

Ještě o kousek dále je advent. Přichází jedno z nejkrásnějších období ve waldorfské mateřské škole, jedna z nejkrásnějších slavností.

Lidé v minulosti citlivě přijímali krátící se den a spánek přírody jako výzvu pro člověka ke bdění a zamyšlení. Snažili se proto co nejvíce se vzájemně přiblížit a ztišit a ztišením otevřít v duši prostor pro příchod něčeho nového – zrození nové kvality.

Celé adventní období má zcela výjimečný ráz - život probíhá v rytmu odlišném od ostatních období. Postupné stavění jesliček vyvolává atmosféru napětí a očekávání a doplňují je přírodní aranžmá symbolizující přírodní svět – v prvním týdnu minerální svět, ten se v dalších týdnech rozšiřuje o svět rostlinný a říši zvířat, aby nakonec dospěl až k člověku.

Současně na počátku adventu při adventní slavnosti vytváříme na zemi spirálu z větviček. Tato spirála, kterou děti procházejí, aby si v jejím středu zapálily svíčku, navozuje motiv ztišení, cesty, která má být cestou do vlastního nitra, do svých vlastních hlubin.

Ve waldorfské mateřské škole se v tomto období provádějí především činnosti náročné na přesnost provedení a vyžadující zvýšenou pozornost dětí a schopnost se soustředit.

Tříkrálové období a Hromnice

Proti předvánočnímu a vánočnímu období má počátek roku zcela jiné poslání -může se obrátit pohledem zpět a bilancovat, může však také vyhlížet nové horizonty nastupujícího roku.

V tomto duchu probíhají i dvě menší slavnosti – slavnost Tří králů a Hromnice. V obou doznívá vánoční čas a obě jakoby potvrzují naději obsaženou ve vánoční události.

Tři králové, představitelé světové moudrosti, přinášejí své nadčasové dary: zlato jako symbol své královské hodnosti a nejvyššího poznání, kadidlo jako symbol oběti, látku, která v ohni přeměňuje – transformuje – svou kvalitu, a myrhu jako symbol Kristova člověčenství v jeho nesmrtelnosti a nekončícím působení.

Slavnost Hromnic je už jenom tečkou za celým obdobím, které lze nazývat „obdobím světel“. Zbytky všech svíček se za účasti dětí symbolicky slévají do jedné veliké, které se potom jako symbolu užívá při různých dalších školních oslavách.

Období masopustu

Vládu nad zemí opět získává navracející se slunce. Tato skutečnost má velký vliv na proměny prožívání přírodních procesů.

Již během února je možno zaznamenat proměnu ve volné přírodě – tajícím sněhem se dostává do půdy velké množství vody a dochází zde k mnoha chemickým reakcím. Jarní půda vydává pronikavou vůni. Z nitra země počínají pronikat životní síly, probouzí se vše, co několik měsíců odpočívalo. Proudící voda uvádí vše do pohybu, rozpouští minerály a s nimi proniká do rostlin, ty obnovují činnost kořenů. Probuzená aktivita rostlin vytváří pocit, jakoby se rostliny znovu za nových podmínek spojovaly se zemí. Nastává nová situace – všudypřítomný pohyb otevírá vše, co bylo dosud uzavřeno a člověk se ocitá v období, které má právě opačnou kvalitu, než měl adventní čas. Čas zdlouhavého rozjímání končí a nastává čas činů, ke slovu se dostává probuzená vůle.

Přichází nejlepší chvíle pro uspořádání masopustního reje, při kterém v minulosti lidé ve své probuzené tělesnosti oslavovali příchod nových sil. V mateřské škole může tedy masopust probíhat ve znamení dobrého jídla, pocitu dostatku a nového sebenaplnění. Proces probouzení přírody přináší mnoho nových zážitků, všechny jarní dětské hry jsou výrazem právě takové radostnosti, pohybu, činnostnosti a čistoty.

Semínková slavnost

Po rozloučení s paní zimou nastal čas otevřít náruč novému životu a přivítat probouzející se jaro. V tomto čase matička země vysílá své živé síly na povrch země a přichází nové vzejití přírody (zmrtvýchvstání v křesťanské symbolice). V teplé náruči země odpočívala loňská semínka pod sněhovou příkrývkou a nyní nastalo období rozhodování. Která semínka přežila tuto zimu a co dobrého nám v letošním roce vyrostou? S dětmi se těšíme na pozorování okolní přírody, vše roste jakoby zázrakem. S dětmi zpíváme písničky o sluníčku, které svými paprsky šimrá zem a o dešti, který vytahuje rostlinky ze země ven ... Při semínkové slavnosti každé dítě zvlášť projde tunelem (ze stojanů a látek – symbol skrytého semínka v zemi) a na konci tunelu zasadí do své misky osení, které vyklíčí na velikonoční zelený čtvrtek.

Velikonoční slavnost

Při prožitku pocitu naplnění a hojnosti člověk přirozeně vnímal, že se jedná pouze o dar, který nedostává vždy automaticky, většinou pouze spíše výjimečně. V tom cítíme velkou podobnost s podzimním obdobím, konkrétně s martinskými a michaelskými motivy. Vrcholící jaro má symbolů více, jedním z nich je vedle vajíčka – symbolu nově se rodícího života, právě velikonoční zajíc – symbol altruismu, skromnosti, pokory, čistoty a překonání tělesného pokušení (býval zobrazován u nohou Panny Marie).

Podobností s podzimem je mnohem více, z určitého hlediska se i ve velikonočním mystériu jedná o překonání svazujících a ochromujících sil. Jakoby impuls, který od vánočního období žije uvnitř v srdci člověka, dostal nyní možnost své vnější realizace ve prospěch ostatních. Ne náhodou se vždy v těsné blízkosti velikonoce objevuje v kalendáři svátek svatého Jiří (Svatý Jiří byl zobrazován na koni jako rytíř zabíjející kopím saň). Postava tohoto rytíře symbolizovala bojovníka za víru, posla pevnosti na cestě k dosažení cíle. Saň je symbolem zla a nebezpečí působících na této cestě.

Nás, lidi současnosti, mohou tyto svátky, s nimiž se setkáváme v období všeobecného jarního bujení a pohybu, podněcovat také ke snaze o nalezení vnitřního řádu a konkretizaci dříve stanovených cílů. Všechny obrazy, které nám poskytují tradiční činnosti tohoto období, jakoby vyprávěly o tomtéž – vynášení smrtky, pečení jidášů, pletení pomlázek, otloukání písťalíček, zasazení semínka své vlastní rostlinky, o níž je nutno pečovat, aby nezahynula. Pohádky vyjadřující životní sílu a odhodlání, odpuštění a obětování.

Letnice – svatodušní slavnost

V čase, kdy se pomalu jaro mění v léto se s dětmi slaví svátek letnic. V přírodě se v tuto dobu odehrávají zajímavé věci. Slunce vede intenzivní rozhovor se zemí, Země se nechává přemluvit a uvolňuje všechny síly ze svého nitra na povrch. Dává je volně k dispozici všemu živému a jde ještě kousek dál, jakoby se chtěla spojit se svým „slunečním druhem“, a celým kosmem.

Přichází období, pro které naši předkové měli podobenství v lidových hrách – v jízdách králů – pozemská nevěsta, nebeský ženich. Křesťanství zase připomíná, že přesně toto je chvíle, kdy učedníci pocítili určitou osamělost, neboť Kristus se už svému fyzickému bytí vzdálil a nyní oni sami musí najít sílu obhájit myšlenky, které v sobě nesou. Proto bývá zobrazována v této souvislosti ve svatodušní svátky holubice – symbol svobodného ducha, který tak jako ona může vzlétnout k oblakům.

Četné obrazy zobrazují Kristovy žáky s barevnými plameny nad hlavami. Nazývají tento okamžik svátkem seslání Ducha svatého. Co nám takový obraz chce sdělit?

Všichni jsme ve svém životě dlouho žáky, těmi, kdo se učí, sbírají zkušenosti a respektují danou autoritu. Tento stav však není konečným stavem, přijde čas, kdy se žák musí stát učitelem, prociťá k jednání z plného vědomí sebe sama, s odpovědností za svůj životní prostor a z vědomí důsledků svého působení. Z nevědoucího, neuvědomujícího se stává vědoucí. Z toho, kdo je obdarován se stává ten, kdo obdarovává. To je motiv, který proniká činnostmi v mateřské škole v tomto období. Zdobíme třídu papírovými vlastnoručně vyrobenými květy a slavíme svatodušní svátky jako svatební hostinu se ženichem a nevěstou, zpíváme písně o holubičkách.

Svatojánská slavnost

Konec června je obdobím prožívání největšího výdechu Země, kdy zemské síly jsou zcela uvolněny, rostliny planou ohněm květů a některé z nich disponují zvláštní, snad čarovnou mocí. Oheň v květech jakoby završil letošní vývoj rostliny a ta se mění v plod, dílo tohoto roku je téměř dokonáno. Staré brzy uvolní místo novému.

Tento motiv je rovněž motivem křesťanským a charakterizuje přicházející čas: „Já se musím zmenšovat, aby ty ses mohl zvětšit.“ Oheň květů a sílu tohoto motivu vyjadřují svatojánské ohně. Sbíráme byliny do svatojánské kytice, část necháme usušenou až do Vánoc a vkládáme ji Ježíškovi do jeslí. Tak se propojí zima s létem.

Symbolem Jánské slavnosti je lilie a růže, které zdobí slavnostní stůl. Lilie – čistota a nevinnost, růže – poznání života.

Součástí Svatojánské slavnosti je pasování na školáky.

Pro naše předškoláky právě končí jedna z etap životní pouti a otevírá se nová. Na cestě k pomyslnému prahu je doprovází paní učitelky společně s rodiči. Na druhé straně je čeká nejen něco nového, ale také někdo nový. Pro děti samotné je v tuto chvíli nejdůležitějším krokem odvaha opustit to staré, dobře známé a udělat krok vstříc něčemu novému a neznámému.

7. Evaluační systém

Dílčí cíle z RVP pro předškolní vzdělávání slouží jako kritéria pro hodnocení, zda děti dostávají vše, co potřebují.

Vycházíme z těchto výstupů:

- pozorování dětí, jejich vývoj
- rozhovory s rodiči
- pedagogické konference (zápis je v sešitu „pedagogických konferencí“ – týdně)
- autoevaluace – dotazník pro pedagogy – 1x ročně

Předmětem hodnocení činnosti naší mateřské školy jsou především tyto oblasti:

1. **Jak jsou naplňovány potřeby našich dětí ?** Potřeba náležitého přísunu podnětů zvenčí, smysluplného světa, potřeba životní jistoty, vlastní společenské hodnoty a potřeba otevřené budoucnosti.
2. **Jak jsou naplňovány cíle výchovně vzdělávacího působení v naší MŠ?** Vytváření bezpečného a láskyplného prostoru plného podnětů pro rozvoj tvořivosti dětí a jejich trvalé radosti ze života, poskytování vhodných vzorů k napodobování, podpora rozvoje tvůrčí fantazie prostřednictvím volné hry, rozvíjení schopnosti soucitu, spolupráce, sdílení a sociální sounáležitosti a rozvíjení sebevědomí, sebedůvěry, sebeúcty, kladného sebehodnocení dětí – sledování rozvoje a vzdělávacích pokroků jednotlivých dětí.
3. **Jaká je kvalita sociálních vztahů v prostředí naší MŠ ?** Spolupráce s rodiči, komunikace v kolegiu pracovníků, rozložení a naplňování kompetencí jednotlivých členů kolegia, komunikace s veřejností, komunikace se zřizovatelem. Hodnotí všichni členové kolegia, závěry jsou zaznamenávány a na závěr konference jsou přijímány závěry.
4. **Hospodaření školy** – jaké jsou podmínky k naplňování cílů školního vzdělávacího programu – personální, materiální, finanční.

Prostředky hodnocení a časový horizont:

Hodnocení činnosti MŠ bude probíhat především formou provozně pedagogických konferencí v týdenním rytmu. Těchto konferencí se všichni přítomní účastní jako rovnoprávní partneři. Jejich předmětem jsou veškeré otázky pedagogické práce a rozvoje školy. Konference je členěna na část studijní, pedagogickou a správně-organizační.

Studijní část – rozpracování poznatků o člověku a s tím související otázky didaktiky a metodiky.

Pedagogická část - zprávy o probíhajících výchovně vzdělávacích činnostech a konzultace o jednotlivých dětech.

Kvalitu práce pedagogů hodnotí ředitelka průběžně. Z konferencí jsou vedeny písemné záznamy.

Správně–organizační část - otázky organizace života mateřské školy i jejího správního a technického provozu.

Konference jsou účinným orgánem pro vzájemné poznávání a uvědomování si spoluodpovědnosti každého jedince za chod celého organismu školy. Rozhodování v pedagogických a organizačních otázkách bude výsledkem společného konsensu. Odpovědnost za správní oblast a hospodaření nese ředitelka MŠ.

Systém evaluace				
Oblasti evaluace	Prostředky autoevaluace	Časový plán	odpovědnost	poznámky
Soulad ŠVP S RVP	konference	1x týdně	ředitelka	
Plnění cílů	Třídní kniha hodnocení období	vždy po slavnosti 8x ročně	ředitelka učitelky	
Zpracování realizace obsahu	Práce dětí portfolia třídnice	průběžně	ředitelka učitelky	
Práce učitelů	Konference rozhovory s rodiči	dle plánu na rozhovory	ředitelka	
Výsledky vzdělávání	Portfolia dětí rozhovory s rodiči kresba postavy	průběžně	ředitelka učitelky	
Kvalita podmínek	Vybavení třídy výzdoba úklid	průběžně	ředitelka učitelky	

8. Vzdělávání dětí se speciálními potřebami

V rámci koncepce respektování individuálních potřeb a možností dítěte připravují mateřské školy vzdělávací programy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Tyto děti potřebují poskytnutí podpůrných opatření, která připravuje mateřská škola na základě plánu pedagogické podpory (PLPP)

8.1. pojetí vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Základním pravidlem je vytvoření podmínek pro zapojení dítěte do všech činností tak, aby mohlo postupně dosáhnout samostatnosti. Odlišnost těchto dětí je podnětem k větší individuální práci s nimi a je též příležitostí učit děti pomáhat druhým, samozřejmě a bez obav přijmout odlišnost jako dar, který nás učí lidským vlastnostem.

8.2. systém péče o děti s přiznaným podpůrným opatřením

Plán pedagogické podpory připravuje mateřská škola a protože musí být velmi individuální, stanovuje si tyto body, které musí splňovat v případě přijetí dítěte vyžadujícího podpůrná opatření.

- a) Zvýšená individuální pozornost, ne však taková, aby ostatní děti ponoukala k žárlivosti.
- b) Poskytnutí všech pomůcek potřebných ke správnému začlenění dítěte do denních činností.
- c) Denní spolupráce s rodiči, rozhovory o tom, co se povedlo, průběžné vyhodnocení, jak co nejlépe pokračovat.
- d) Radit se s odborníky z pedagogicko psychologické poradny a v případě dětí s vyšším stupněm podpůrného opatření sestavit individuální vzdělávací plán, snížit počty dětí, zajistit přítomnost asistenta a postupovat podle programů upravených pro speciální vzdělávací potřeby dětí.

9. Vzdělávání dětí nadaných

V mateřské škole se musí vytvářet podmínky k využití a rozvíjení individuálních možností dětí nadaných.

Zjišťování nadání je v předškolním období těžko odlišitelné od klasického, či akcelerovaného vývoje dítěte. Navíc se v naší mateřské škole snažíme omezit jakoukoliv soutěživost, kde by jeden nad druhým vynikal.

Protože se zabýváme mnoha činnostmi, můžeme pozorovat, že přibývá intelektuálně vyvrážděnějších dětí v nerovnováze s vyspělostí sociální.

Jestliže pozorujeme u dítěte sklony k určitému nadání, hovoříme o tom při rozhovorech s rodiči. Ti potom dle vlastního uvážení přihlásí svoje dítě do nějakého kroužku, či organizace. Např. dětský pěvecký sbor, tanečky, hudební nástroj, sokol, skaut apod., kde mohou své nadání dále rozvíjet. V mateřské škole tyto děti podporujeme tak, aby jejich činnost byla v harmonii, aby se nezatěžovaly jednostranně.

OBSAH:

1. - 2. Identifikační údaje, obecná charakteristika školy.....	1
3. Podmínky předškolního vzdělávání.....	2
4. Organizace vzdělávání.....	3 - 4
5. Charakteristika vzdělávacího programu.....	5 - 6
5.1. Principy, metody a formy vzdělávání ve waldorfské mateřské škole.....	6 - 7
Uspořádání života dítěte ve waldorfské mateřské škole.....	7- 8
6. Vzdělávací obsah.....	9 – 10
Období dozrávání.....	10 – 13
Období světla.....	13 – 16
Období probouzení.....	16 - 19
Období slunce.....	19 - 21
Slavnosti jako rozvíjející nabídka, aktivity.....	23 - 26
7. Evaluační systém.....	27 – 28
8. Vzdělávání dětí se speciálními potřebami.....	29
9. Vzdělávání dětí nadaných.....	29
Obsah.....	30

Vypracovaly: Eva Vondráčková – ředitelka
Helena Jiroutová – učitelka

Poradce: PaedDr. Lenka Burdíková

Zdroje:

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
Dítě v úctě přijmout, autor - Táňa Smolková